

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสามารถในการแข่งขันส่งออกของธุรกิจปลาสดของประเทศไทยและประเทศคู่แข่ง ตลอดจนศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวในการส่งออกปลาสดของไทยไปยังตลาดโลก โดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ การวิเคราะห์ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: *RCA*) การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดคงที่ (Constant Market Share Analysis: *CMS*) และทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน โดยใช้ Diamond Model ซึ่งผลการศึกษสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาสดไปยังตลาดโลก ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2550 เนื่องจากค่า *RCA* ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 1 โดยในปี พ.ศ. 2545 ไทยมีค่า *RCA* เท่ากับ 2.69 และในปี พ.ศ. 2550 ไทยมีค่า *RCA* เท่ากับ 4.55 สำหรับประเทศคู่แข่งสำคัญของไทยอย่างสิงคโปร์ และมาเลเซีย ทั้ง 2 ประเทศนี้มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกปลาสดไปยังตลาดโลกเช่นเดียวกันกับไทย แต่ทั้งนี้ สิงคโปร์มีค่า *RCA* มากกว่า มาเลเซีย และไทย (ตามลำดับ) โดยในปี พ.ศ. 2545 สิงคโปร์มีค่า *RCA* เท่ากับ 11.60 และในปี พ.ศ. 2550 สิงคโปร์มีค่า *RCA* เท่ากับ 9.39 ส่วนมาเจียนั้น ในปี พ.ศ. 2545 มีค่า *RCA* เท่ากับ 6.60 และในปี พ.ศ. 2550 มาเลเซียมีค่า *RCA* เท่ากับ 6.70

2. มูลค่าการส่งออกปลาสดของไทยไปยังตลาดโลกมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น 6,718.55 พันดอลลาร์สหรัฐ (ปี พ.ศ. 2545-2547 เทียบกับ ปี พ.ศ. 2548-2550) เป็นผลมาจากปัจจัย 3 ประการ ดังนี้

1) ผลจากการขยายตัวของการค้าโลก เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโลกในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา คือ ปี พ.ศ. 2545-2550 มีการขยายตัว ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกปลาสดของไทยขยายตัวเพิ่มขึ้น 1,333.31 พันดอลลาร์สหรัฐ

2) ผลจากการกระจายตลาด เนื่องจากไทยส่งออกปลาสดไปยังตลาดสหภาพยุโรปน้อย เมื่อเทียบกับความต้องการปลาสดในสหภาพยุโรปที่มีอยู่ ทำให้มูลค่าการส่งออกปลาสดของไทยลดลง 27.46 พันดอลลาร์สหรัฐ

3) ผลจากความสามารถในการแข่งขัน เนื่องจาก ไทยมีปัจจัยพื้นฐานในเรื่องความพร้อมของปัจจัยการผลิต รวมทั้งรัฐบาลยังให้การสนับสนุนและช่วยเหลืออุตสาหกรรมปลาสดอย่างมากขึ้น ทำให้มูลค่าการส่งออกปลาสดของไทยขยายตัวเพิ่มขึ้น 5,412.70 พันดอลลาร์สหรัฐ

3. อุตสาหกรรมปลาสดของไทยมีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

(1) ประเทศไทยมีความได้เปรียบทางด้านปัจจัยการผลิตภายในประเทศ เนื่องจากประเทศไทยมีที่ตั้งที่เหมาะสมในการเป็นแหล่งเลี้ยงปลาสด ทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ของวัตถุดิบในประเทศ นอกจากนั้นยังมีแรงงานที่มีทักษะ ค่าแรงต่ำ และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยก็มีความได้เปรียบทางด้านปัจจัยการผลิตลดลง เช่น สภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลงทำให้ปลาสดบางชนิดที่จับมาจากธรรมชาติลดน้อยลง นอกจากนั้น ผู้เพาะเลี้ยงยังขาดแหล่งข้อมูลเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตแบบใหม่ ๆ ในการเพาะเลี้ยงปลาสด ความหลากหลายของสายพันธุ์มีจำกัด รวมถึงมาตรการทางการค้าระหว่างประเทศด้วย

(2) อุปสงค์ภายในประเทศของไทยต่ออุตสาหกรรมปลาสดพบว่าความต้องการภายในประเทศน้อย ส่วนใหญ่มาจากอุปสงค์ของต่างประเทศ ดังนั้น อุปสงค์ของผู้บริโภคต่างประเทศจึงมีบทบาทที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงมากกว่าอุปสงค์ภายในประเทศ

(3) อุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง พบว่าประเทศไทยมีความพร้อมในด้านอุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง แต่ยังขาดการประสานงานที่เป็นระบบ และหน่วยงานที่เข้ามารับผิดชอบ สนับสนุนดูแล ยังมีไม่มากเท่าที่ควร

(4) กลยุทธ์ในการแข่งขันของอุตสาหกรรมส่งออกปลาสดของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ในการแข่งขันจากการแข่งขันทางด้านราคาเป็นการแข่งขันทางด้านคุณภาพมากขึ้น ทำให้ปัจจุบันตลาดต่างประเทศยอมรับในสินค้าปลาสดของไทยเพิ่มขึ้น ประกอบกับมีการส่งเสริมการขาย รวมถึงการลงโฆษณา การออกแสดงและการส่งปลาเข้าประกวดในงานนิทรรศการปลาสดระดับประเทศ ทำให้ต่างประเทศรับรู้ในแบรนด์ของไทยมากขึ้น

(5) รัฐบาลได้ให้ความสำคัญของอุตสาหกรรมส่งออกปลาสดมากขึ้น โดยมีการให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็น แหล่งเงินทุน การสนับสนุนด้านความรู้ และการพัฒนาเทคโนโลยี เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านกฎระเบียบและมาตรฐานต่างๆ เป็นต้น

(6) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมส่งออกปลาสดของไทย ส่วนใหญ่เกิดจากภัยธรรมชาติ

จะเห็นได้ว่า โดยรวมแล้วประเทศไทยยังคงเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตและส่งออกปลาสด แต่ยังมีความขัดข้องในเรื่องการกระจายตลาดไปยังประเทศที่มีการนำเข้าสูงไม่มากเท่าที่ควร ดังนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งของภาครัฐบาลและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น หากไทยสามารถปรับตัวและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งอื่น ๆ ได้มากขึ้น จะส่งผลประโยชน์ต่อประเทศเป็นอย่างมาก

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการส่งออกปลาสดขยายตลาดไปยังตลาดต่างประเทศที่มีความต้องการปลาสดในระดับสูง อาทิ เช่น สหภาพยุโรป เนื่องจากในตลาดแห่งนี้มีการนำเข้าปลาสดจากตลาดโลกเป็นอันดับหนึ่งมาโดยตลอด และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หากไทยสามารถขยายการส่งออกไปยังตลาดสหภาพยุโรปนี้ได้ จะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ
2. รัฐบาลควรมีมาตรการควบคุมคุณภาพสัตว์น้ำให้มีมาตรฐานเป็นสากล เพื่อป้องกันปัญหาการกีดกันทางการค้า รวมถึง อัตราภาษี ระเบียบทางการค้าต่างๆ ควรมีการปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการค้าระหว่างประเทศของไทย

5.3 ข้อจำกัดของการศึกษาและข้อเสนอแนะเพื่อศึกษาต่อ

1. ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเปรียบเทียบความสามารถในการส่งออกปลาสดของไทยกับสิงคโปร์ และมาเลเซีย ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจให้ความสำคัญกับประเทศคู่แข่งอื่นๆ เช่น อินโดนีเซีย เวียดนาม และฮ่องกง เป็นต้น
2. ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่กำหนดความได้เปรียบเชิงแข่งขันในระดับประเทศของธุรกิจปลาสดของไทยจากข้อมูลทุติยภูมิ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิร่วมด้วย เช่น สัมภาษณ์ผู้เพาะเลี้ยง บริษัทส่งออก หรือบริษัทขนส่งทางอากาศ เป็นต้น